

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів дисертації Бутиріна Ігоря Олександровича
«Розподільчі відносини в умовах формування інформаційно-мережевої
економіки», яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Здобувач Бутирін Ігор Олександрович в повному обсязі виконав Індивідуальний план підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Освітня складова програми в обсязі 46 кредитів ECTS виконана в повному обсязі, яка включала цикл загальної підготовки 22 кредити, цикл фахової підготовки 24 кредити (6 кредитів – нормативні компоненти, 12 кредитів вибіркові компоненти, 6 кредитів – педагогічна практика). Здобувач успішно склав усі іспити і заліки, передбачені навчальним планом

У процесі навчання здобувач набув усіх компетентностей –теоретичних знань, вмінь і навичок, визначених Стандартом вищої освіти третього (освітньо наукового) рівня (доктор філософії) за спеціальністю 051«Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»), затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.05.2022 р. № 424.

Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувач плідно співпрацював з науковим керівником д.е.н., професором Гриценком А.А. з часу його призначення.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

Сучасні трансформації господарської системи зумовлені глибинними зрушеннями у структурі взаємодії її складових, що виявляються в поступовій зміні способів організації соціально-економічного буття. Відбувається не лише оновлення інституційних форм, а й переосмислення самих засад функціонування економіки — від механізмів виробництва до логіки розподільчих відносин. Перехід від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки постає не як черговий етап економічної модернізації, а як якісна зміна цивілізаційної форми існування, у якій інформація, алгоритми та цифрова взаємодія набувають системоутворюючого значення. У нових умовах дедалі більшої актуальності набуває розгляд розподільчих відносин як механізму, що визначає структуру доступу до ресурсів, знань, цифрових сервісів і каналів впливу.

Водночас темп змін набуває безпрецедентного характеру. Якщо попередні формації виникали й усталювалися впродовж століть, то нині оновлення способу господарювання охоплює всі сфери життя протягом кількох десятиліть — і все частіше події оцінюються у часовому горизонті років. Цей темп

посилює розрив між швидкістю технологічного оновлення і здатністю інституцій до адаптації.

Відбувається глибокий технологічний зсув, який не лише оновлює засоби обробки інформації, а й трансформує характер економічних процесів, поступово формуючи нову структуру господарювання. Інформаційно-мережеве середовище стає основою формування вартості, соціальної участі та інституційного узгодження.

У цьому середовищі змінюється і природа об'єктів розподілу. На відміну від матеріальних благ, інформаційні ресурси не мають ознак фізичного вичерпання, що ставить під питання класичні принципи розподілу. Цифрові інструменти — блокчейн, NFT, смарт-контракти створюють нові форми власності, де відносини привласнення дедалі частіше постають як економічний результат, який створюється багатьма суб'єктами у розподілених мережах, але концентрується у розпорядженні власника інфраструктури.

Особливе місце посідає розвиток штучного інтелекту — феномену, який концентрує у собі зміни, що відбуваються на перетині технологічного та соціального. Його здатність до обробки даних, прийняття рішень і самонавчання змінює не лише продуктивність, а й структуру і характер праці, викликаючи як появу нових форм зайнятості, так і вивільнення людського ресурсу. Людина як суб'єкт економіки дедалі більше взаємодіє з неорганічним інтелектом, що формує нову антропологічну реальність — біосоціотехнологічну. У цьому контексті посилюється нерівність не лише в доходах, а й у самій можливості брати участь у новій формі господарського буття — через доступ до технологій, цифрових платформ, освіти та алгоритмічного управління.

Таким чином, інформаційно-мережева економіка постає як вищий рівень розвитку господарської системи, яка потребує не тільки аналізу нових інструментів і процесів, а й розкриття логіки діалектичного руху між суспільними і приватними інтересами, матеріальними й нематеріальними формами, статичними і динамічними режимами доступу. Саме тому обрана тема дослідження спрямована на виявлення закономірностей і суперечностей трансформації розподільчих відносин у межах нової форми соціально економічного буття, що охоплює людину в її єдності з технологією.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах планової теми НДР кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Сучасна господарська система: інформаційно комунікаційні імперативи посткризового розвитку» (номер державної реєстрації 0121U100453), де особисто дисертантом розкрито еволюцію відносин власності та логіку трансформації розподільчих відносин при переході від індустріально ринкової до інформаційно-мережевої економіки, а також удосконалено уявлення про комплементарність соціальної справедливості та економічної ефективності.

4. Особистий внесок дисертанта в отримання наукових результатів.

Наукова новизна результатів дослідження, отриманих особисто здобувачем, полягає в наступному:

вперше:

- розкрито логіку трансформації розподільчих відносин при переході від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки: інформація, яка може бути привласнена усіма і кожним, поступово перетворюється в головний продукт і ресурс виробництва, що змінює відносини власності та співвідношення виробництва і споживання, при якому в ринкових умовах один продукт може бути реалізовано багаторазово, обумовлюючи тенденцію до зростання нерівності в доходах і формування нових закономірностей розвитку розподільчих відносин;

- показано, що в умовах переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки система відносин власності еволюціонує від традиційних форм приватної та суспільної власності до гнучкої, багаторівневої системи, де інформація як ключовий ресурс і об'єкт всезагального привласнення трансформує всю систему розподільчих відносин, у межах якої системи алгоритми, смарт-контракти та NFT виступають інструментами організації доступу до ресурсів змінюючи розподільчі процеси, що здійснюються через класичні відносини відчуження, привласнення до динамічного переключення режимів доступу;

удосконалено:

- підхід до розподільчих відносин під час переходу від індустріально ринкової до інформаційно-мережевої економіки в умовах реконструкції економіки України як динамічного механізму, що формує якість життя через взаємозв'язок технологічного розвитку, нерівності, споживання та людського капіталу;

дістали подальшого розвитку:

- уявлення щодо зовнішніх форм реалізації внутрішньої структури власності як динамічного процесу розгортання діалектики володіння, відчуження і привласнення, що в умовах переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки виявляється в алгоритмічній взаємодії суб'єктів у цифровому середовищі, де власність існує як багаторівневе, технічно опосередковане відношення до цифрових благ, що змінюється в режимі реального часу залежно від контексту доступу;

- розуміння концепції вартості в інформаційно-мережевій економіці шляхом визначення впливу на неї чинників, зумовлених доступом до інформаційних ресурсів і еволюцією обміну в мережевому просторі-часі;

- уявлення про комплементарність соціальної справедливості та економічної ефективності в умовах переходу від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки, де розподільчі відносини стосуються не тільки механізму розподілу створеної вартості, а й ядра нової парадигми господарювання, у якій їх удосконалення відбувається лише через інтеграцію людини – як суб'єкта праці, знання й привласнення – у центр економічного процесу: справедливість не заперечує ефективність, а постає її необхідною передумовою, оскільки лише справедливий розподіл формує стійку основу для відтворення людського потенціалу, технологічного оновлення і суспільної

цілісності.

Усі отримані наукові результати є одноосібним доробком здобувача та отримані ним самостійно.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є достовірними і науково обґрунтованими, що знаходить своє підтвердження у відповідальному і мотивованому використанні законодавчої бази та нормативних документів, значного масиву наукової інформації та достовірних статистичних та первинних даних, оброблених з використанням наукових методів аналізу та дослідження, у підкріпленні отриманих висновків і рекомендацій фактичним матеріалом та результатами розрахунків, проведених особисто автором, у критичному використанні багатьох літературних джерел зарубіжних та вітчизняних авторів..

6. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вони поглиблюють наукові уявлення стосовно необхідних інституційних змін сфери розподільчих відносин, спрямованих на їх перетворення на чинник прискореного розвитку української економіки. Викладені в роботі теоретико-методологічні підходи щодо основних напрямів впливу інформаційно-мережевої економіки на розподільчі відносини можуть бути використані у викладанні курсу економічної теорії в економічних закладах вищої освіти.

Розроблені автором підходи до регулювання платформної економіки для захисту працівників, впровадження програм перекваліфікації для адаптації до цифрових технологій і створення інвестиційно-інноваційної моделі економіки сприятимуть внутрішній самодостатності України. щодо зміцнення довіри онлайн-споживача і можуть використовуватись представниками онлайн-бізнесу з метою оптимізації витрат та підвищення прибутковості в сучасних динамічних умовах.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Результати дослідження у достатній мірі опубліковані у 4 статтях здобувача у фахових наукових виданнях України категорії «Б»:

7.1. Бутирін І. О. Державна політика доходів в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2021. № 40. С. 15–19.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-40-3>

URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/40_2021ua/5.pdf

7.2. Бутирін І. О. Логіка трансформації розподільчих відносин при переході від індустріально-ринкової до інформаційно-мережевої економіки. *Економічна теорія*. 2024. № 2. С. 25–44.

DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2024.02.025>

URL: https://etet.org.ua/?page_id=530&aid=703

7.3. Бутирін І. О. Штучний інтелект та глобальна нерівність: нові виклики для розподільчих відносин. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-99>

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5759>

7.4. Бутирін І. О. Вплив формування інформаційно-мережевої економіки на розподільчі відносини. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 10. С. 168–174.

DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.10.168>

URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/6412>

8. Апробація матеріалів дисертації

Положення та висновки проведеного дослідження доповідались на 2 міжнародних конференціях з публікацією тез доповідей:

8.1. Бутирін І. О. Особливості функціонування розподільчих відносин в інформаційно-мережевій економіці. *Modern Science, Economy and Digital Innovation* : Міжнар. науково-практ. конф., м. Бухарест, 7–9 трав. 2025 р. 2025. С. 107–109.

URL: <https://isu-conference.com/en/archive/modern-science-economy-and-digital-innovation-7-05-25/>

DOI: <https://doi.org/10.70286/isu-07.05.2025>

8.2. Бутирін І. О. Трансформація власності як системоутворюючий чинник розподільчих відносин при переході до інформаційно-мережевої економіки. *Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти і суспільства* : Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 12 трав. 2025 р. Полтава, 2025. С. 18–22. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/05/12.html>

9. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Дисертація має добре продуману структуру, яка дозволила глибоко і всебічно розкрити заявлену тему.

Зміст дисертації викладено доказово, логічно, грамотно, доступною літературною мовою.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

Дисертація повністю відповідає спеціальності 051 «Економіка», за якою вона подана до захисту, оскільки в ній досліджено розподільчі відносини, які є об'єктом економічної теорії як глибинна основа економічної системи. **11.**

Дотримання академічної доброчесності

Здобувач Бутирін Ігор Олександрович в процесі виконання дослідження дотримувався усіх принципів академічної доброчесності. Дисертація пройшла перевірку в антиплагіатній системі Strikeplagiarism і отримала позитивний висновок щодо правомірності усіх запозичень та їх належного оформлення.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням, що

містить нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують актуальне наукове завдання удосконалення розподільчих відносин в умовах формування інформаційно-мережевої економіки, що має істотне значення для економічної теорії та практики господарювання в Україні.

Дисертація Бутиріна І.О. відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.02.2022 р. № 44 (з наступними змінами), а її автор – Бутирін Ігор Олександрович – заслуговує на присудження наукового ступені доктора філософії з економіки.

Висновок затверджено на засідання кафедри економічної теорії та економічних методів управління 03 червня 2025 пр. (протокол № 16). Результати відкритого голосування:

«за» – 10 з 10 членів кафедри, що були присутніми на засіданні;

«проти» – 0 ;

утримались – 0.

Загальна кількість членів кафедри – 10.

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри економічної теорії та
економічних методів управління
к.е.н., доц., доцент з во кафедри
економічної теорії та економічних методів
управління Харківського національного
університету імені В.Н.Каразіна

Юрій МІРЯСОВ

Юрій МІРЯСОВ

